

30-vuotta luonnetestausta Suomessa

Joko sinun koirasi on luonnetestattu? Ellei, mitäpä jos tänä vuonna veisit koirasi testiin. Luonnetesti antaa sinulle tietoa koirastasi ja testissä saatua tietoa tarvitsevat myös rotuyhdistykset rodun luonnekuvan määrittämiseen. Varaa paikka luonnetestiin ajoissa – koiraa ei tarvitse kouluttaa eikä luonnetestiä varten pidä harjoitella.

Suomen Kennelliiton hyväksymät luonnetestisäännöt astuivat voimaan 1.6.1977 ja siitä alkaen on kyseistä luonnetestiä käytetty virallisesti koirien luonteen testaukseen Suomessa. Tuolloin 70-luvulla testi oli varsinkin harvojen palveluskoirarotujen käytössä, mutta jo 80-luvulla rotukirjo alkoi laajeta ja nykyisin testi on avoin kaikille puhtasrotuisille koirille, jotka täyttävät muut sääntöjen edellytykset alkaen ikärajoista. Luonnetesti on koiran luonteen virallinen testaus ja siten se on ainutkertainen ja vain tietyin edellytyksin uusittavissa. Tiettyillä roduilla, rotujärjestöjen esityksestä, luonnetesti korvaa myös muotovalion arvoa varten tarvittavat koesuoritukset.

Vuoden 1996 alusta testisäännöt uudistettiin ja ajanmukaistettiin. Uudistus kohdistui pääasiassa arvostelulomakkeeseen, josta jätettiin pois arvosanojen sisäiset vaihtoehdot a,b,c... Tämä uudistus ei kuitenkaan muuttanut testitulosten vertailtavuutta rodun aiempiin tuloksiin.

Nyt elämme vuotta 2007 ja testilomake, virallisesti luonnetestipöytäkirja, uudistuu jälleen. Kymmenen vuoden kokemus on opettanut meille, että arvioitaessa koirien luonnetta, tarvitaan enemmän vaihtoehtoisia ilmaisuja kuin käytössä ollut lomake antoi. Siis palaamme a,b,c –vaihtoehtojen käyttöön eräissä lomakkeen kohdissa ja lomakkeen sanamuotoja on muutenkin ajanmukaistettu. Lomakkeella näkyvä testitulos on edelleen vertailukelpoinen aiempiin rodun testituloksiin.

Sääntöuudistus ja arvosteluohjeen ajanmukaistaminen lomakeuudistuksen kanssa näyttää olevan ajankohtainen korkeintaan kymmenen vuoden välein. Ei turhan usein; mikä kertoo alkuperäisen testin osuvuudesta ja vahvuudesta koiran luonteen mittarina.

Luonnetestejä järjestävien yhdistysten on nyt syytä päivittää tietonsa niin testijärjestelyjen kuin lomakkeiden osalta. Testivälineistö säilyy ennallaan, mutta koetoimitsijakurssimateriaali opastaa oikeanlaisten välineiden hankintaan entistä tarkemmin. Järjestämällä koetoimitsijakursseja ja hakeutumalla kurssille voi helposti päivittää tietonsa luonnetestijärjestelyistä ja saada muutenkin hyödyllistä tietoa luonnetestistä. Kurssin voi anoa järjestettäväkseen mikä tahansa Kennelliiton jäsenyhdistys tai koirakerho. Kouluttajana kurssilla toimii luonnetestituomari, jonka kanssa kurssin anoja on etukäteen sopinut asiasta. Kurssit ja luonnetestit anotaan järjestettäväksi Palveluskoiraliitosta.

Miksi testata koiria?

Luonne on koiran keskeisin ominaisuus. Hyväluonteinen, kaikin tavoin rodunomainen koira on jokaisen kasvattajan tavoite – tai ainakin pitäisi olla. Hyväluonteisen koiran kanssa voi harrastaa, tehdä töitä tai muuten vaan elellä ja elämä on mallillaan. Jos koiran luonne kuitenkin sisältää epämiellyttäviä ominaisuuksia, esimerkiksi liikaa aggressiivista reagointia ympäristöön päin, ei elämä sellaisen koiran kanssa ole hauskaa eikä tyydyttävää.

Luonnetestissä saadaan tietoa koirayksilön käyttäytymisestä sille suoritettujen erikoiskoikeiden kautta. Saatua tietoa voi hyödyntää koiran koulutukseen, tietoa voi verrata rodun omaan luonneprofiiliin ja tietoa voi käyttää jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa. Rotuyhdistyksillä on paljon tehtävää luonnetestitulosten arvioinnissa ja luonneprofiilien laatimisessa, mutta työ kannattaa, jos halutaan saada tietoa suomalaisen koirapopulaation luonnekuvasta ja sen mahdollisista muutoksista.

Testit täynnä – paljon halukkaita testiin tulijoita

Koiramäärä, joita on historian kulussa vuosittain testattu, on kasvanut rajusti. Varsinkin 2000 –luku on ollut huimaa kasvua niin testattavien koirien kuin eri rotujenkin osalta. Vaikka testimäärät ovat kasvaneet, on joillain alueilla maassamme vaikeuksia päästä testeihin. Testien määrää rajoittaa ilman muuta myös tuomareiden määrä. Uusia luonnetestituomareita pyritään kouluttamaan joka toinen vuosi pidettävillä tuomarikursseilla, mutta koska koulutus kaikkine harjoitus- ja koearvosteluineen kestää vähintään kaksi vuotta, ei uusia tuomareita tule kentälle kovin helposti. Jos olet kokenut koiraharrastaja ja olet kiinnostunut luonnetestituomarikoulutuksesta, tutustu vaatimuksiin ja seuraa ilmoittelua Koiramme -lehdessä – tavoitteena on saada vuodelle 2008 uusi luonnetestituomarikurssi.

Rotujärjestöillä vastuu rodusta

On erittäin ilahduttavaa, että monet rotujärjestöt ovat ottaneet koirien luonteen arvioinnin ja luonteeseen vaikuttamisen tärkeäksi asiakseen. Kun asia kerran on otettu esille ja testituloksia vertaillaan rodun ihanteeseen ja olemassa olevaan koirakantaan, voidaan rodunomaisuutta pitää yllä jalostuksellisin valinnoin. Erityisen vahva perimän vaikutus on koiran hermorakenteeseen, luoksepäästävyYTEEN ja temperamenttiin; kaikki koiran pidon kannalta erittäin tärkeitä ominaisuuksia.

On hyvä muistaa, että ympäristötekijöillä on suuri merkitys koiran kehityksessä, myös sen luonteenpiirteiden kehityksessä, mutta koskaan koirasta ei voi saada enempää irti kuin sen perimä antaa myöten. Hyvällä koiralla on perimässään niitä ominaisuuksia, jotka tekevät siitä hyvän rotunsa edustajan. Toisaalta, esimerkiksi arasta koirasta ei taitavakaan kouluttaja saa rohkeaa, vaikka pystyykin totuttamaan koiran tiettyihin asioihin.

Aivan uusien rotujen ilmaantuminen suomalaiseen koirapopulaatioon on mielenkiintoinen ilmiö. Ovatko kaikki rodut sopivia suomalaiseen yhteiskuntaan, onkin sitten eri asia. Luonnetestaamalla myös näitä harvinaisuuksia, saadaan arvokasta tietoa koirayksilöistä; ovatko ne rotunsa tyypillisiä edustajia ja säilyykö näiden rotujen luonteen ominaisuudet pienessä koirakannassa. Asiaa kääntäen; testaamalla voidaan saada esille myös rodun luonteenpiirteitä, jotka eivät ole suomalaiseen ympäristöön lainkaan toivottuja ja rodun jatkojalostaminen Suomessa saattaa olla jopa vaarallista.

Hyvä testi – paljon tietoa

Suomalainen luonnetesti on hyvä testi. Se ei ole koe eikä kilpailu. Vaikka lopputulos on pisteytetty, on tärkeämpää katsoa lomakkeesta se, mitä koirasta kerrotaan. Testin loppupistemäärä on merkitsevä vain, jos testi on rodulle valionarvon edellytys tai jos se on vä-

hemmän kuin +75 pistettä, jolloin testin saa uusia. Seurakoiralle on tärkeää, että koira on tasapainoinen ominaisuuksiltaan. Tasapainoinen, pienellä määrällä kaikkia ominaisuuksia varustettu seurakoira on iloinen ystävä, joka turvaa mielellään laumaansa ja viihtyy sen parissa. Harrastuskoiralta voidaan kuitenkin odottaa enemmän luonteen vahvuutta ja silloin tärkeimpiä ominaisuuksia ovat hyvät hermot, toimintakyky ja tasapainossa oleva vilkkasaste eli temperamentti.

Objektiivisuus ja koiran hyvinvointi tärkeää

Luonnetestissä on aina kaksi tuomaria. Toinen tuomareista suorittaa erikoiskokeita koiran kanssa ja toinen tarkkailee testisuoritusta. Kahdet silmät näkevät aina enemmän kuin yhdet, vaikka tekijä tuntee koiran suoritusvoiman parhaiten. Objektiivisen lopputuloksen kannalta kahden tuomarin järjestelmä on haluttu säilyttää läpi testin historian ja eteenkin päin.

Suomalainen luonnetesti on hyvä myös siksi, että siinä voidaan säännöstellä koiralle aiheutettujen ärsykkeiden määrää koirakohtaisesti. Jos koira on innoissaan ja vastaa luonnetestituomarin aiheuttamaan ärsykkeeseen, voidaan suorituksen voimaa nostaa. Jos koira kuitenkin osoittaa haluttomuutta tai jopa pelkoa, lopetetaan osio nopeasti. Luonnetestissä mitataan siis koiran yksilöllisiä reaktioita sille aiheutettuihin ärsykkeisiin. Asiansa osaavat tuomarit sovittavat ärsykkeen voimakkuuden koiran sietokyvyn mukaan ja siksi koira ei koskaan rasiteta testissä enempää kuin on tarpeellista. Testi voidaan myös keskeyttää aina, jos koiran hyvinvointi sitä edellyttää.

Jos sinulla on epävarmuutta luonnetestiin osallistumisen suhteen, tule itse katsoman testausta. Yleisö on tervetullutta seuraamaan luonnetestin kulkua. Ja kun tuot omaa koiraasi testiin, tule luottavaisin mielin. Ole itse reippaalla mielellä, silloin koirasikin rohkenee olla sitä. Tavataan luonnetestissä!

teksti: Lea Kilpeläinen, luonnetestituomari